

WET BIBOB EN AANPAK ZORGFRAUDE

28 mei 2026

Mr. M. (Mousa) Ichoh

Rechter-plaatsvervanger rechtbank Gelderland
Stadsadvocaat van diverse gemeenten
Auteur Wegwijzer Bibob en Vastgoed

INTRODUCTIE

Mousa Ichoh, stadsadvocaat van diverse gemeenten en rechter-plaatsvervanger bij de rechtbank Gelderland

Voorbeelden van afgehandelde Bibob-zaken:

- Raad van State d.d. 7 augustus 2024, ECLI:NL:RVS:2024:3200
- Rechtbank Overijssel d.d. 14-03-2023, ECLI:NL:RBOVE:2023:940
- Rechtbank Overijssel d.d. 24-05-2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:1501
- Rechtbank Gelderland d.d. 25-04-2022, ECLI:NL:RGBEL:2022:2087
- Rechtbank Overijssel d.d. 21-03-2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:772
- Rechtbank Overijssel d.d. 20-01-2022, ECLI:NL:RBOVE:2022:146
- Raad van State d.d. 01-09-2021, ECLI:NL:RVS:2021:1964
- Rechtbank Overijssel d.d. 10-09-2020, ECLI:NL:RBOVE:2020:2960
- Raad van State d.d. 29-08-2018, ECLI:NL:RVS:2018:2878
- Raad van State d.d. 20-12-2017, ECLI:NL:RVS:2017:3500
- Rechtbank Overijssel d.d. 14-09-2017, ECLI:NL:RBOVE:2017:3566
- Raad van State d.d. 29-03-2017, ECLI:NL:RVS:2017:834
- Raad van State d.d. 20-12-2017, ECLI:NL:RVS:2017:3500
- Rechtbank Overijssel d.d. 14-11-2016, ECLI:NL:RBOVE:2016:4387
- Rechtbank Overijssel d.d. 14-04-2016, ECLI:NL:RBOVE:2016:1294
- Rechtbank Overijssel d.d. 27-11-2015, ECLI:NL:RBOVE:2015:5262
- Rechtbank Overijssel d.d. 21-03-2011, ECLI:NL:RBZLY:2011:BP8684

SPREKER (CURUSSEN EN TRAININGEN)

PROGRAMMA

1. INLEIDING EN PROBLEEMSTELLING
2. AANBESTEDINGSRECHT (INKOOP VAN ZORG)
3. EIGEN ONDERZOEK
4. ADVIES LANDELIJK BUREAU BIBOB
5. UITSLUITINGSGRONDEN (DWINGENDE EN FACULTATIEVE)
6. RECHTSPRAAK
7. ONDERZOEK PGB EN MAATWERKOVEREENKOMSTEN
8. VRAGEN

sociaal / nieuws

OM: zorgfraude 10 miljard per jaar

Regelmatig sluit één gemeente met honderden bedrijven contracten af, terwijl er niet of nauwelijks controle is.

Redactie 05 augustus 2024

Het Openbaar Ministerie (OM) is niet in staat de toenemende criminaliteit in de zorg te bestrijden. Dat zegt het OM in [een interview](#) met de onderzoeksjournalistieke platforms *Follow the Money* en *Pointer*. ‘Er wordt jaarlijks voor 10 miljard gefraudeerd’

Vacatures

Senior beleidsmedewerker tegengaan van
ondermijning en weerbare overheid
Provincie Utrecht

Consulent Leefgeld Oekraïne
JS Consultancy

Adviseur Mobiliteit en Verkeer
Gemeente Den Haag

Beleidsadviseur Jeugd- en
Gezinsbescherming
Gemeente Tilburg

Consulent Inkomen
Publiek Netwerk

[Bekijk alle vacatures →](#)

Drugshandelaren en plofkrakers 'op grote schaal' actief in de zorg, kwetsbare patiënten in gevaar

Door Jasper Bunschoek en Koen Voskuil · 5 november 2024 · Aangepast: 7 november 2024

Onderzoek

Drugshandelaren, plofkrakers en geweldplegers zijn 'op grote schaal' actief in de zorgsector. Zonder opleiding behandelen ze kwetsbare patiënten, zoals mensen met dementie of een zware verstandelijke beperking. Terwijl de criminelen hun zakken vullen, brengen ze patiënten in gevaarlijke en vernederende situaties, waarschuwt de politie in een intern rapport.

Vertrouwelijk rapport

'Ernstig', 'ontluisterend', 'bizar': partijen eisen onmiddellijk actie na rapport over zware criminelen in de zorg

Door Koen Voskuil / Floor Bremer / Jasper Bunschoek · 5 november 2024 · Aangepast: 7 november 2024

RTL Nieuws

Het is 'bizar', 'verschrikkelijk', 'ontluisterend', 'ernstig' en 'onacceptabel' dat zware criminelen aan het bed staan van kwetsbare cliënten. En toch gebeurt het op grote schaal, blijkt uit een intern politierapport. Verschillende partijen eisen onmiddellijke actie.

WELKE MOGELIJKHEDEN ZIJN ER OM ZORGFRAUDE AAN TE PAKKEN?

Vergaderjaar 2025–2026

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

135

Vragen van de leden **Westerveld**, **Bushoff** en **Slagt-Tichelman** (allen GroenLinks-PvdA) aan de Minister en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht dat gemeenten zorgondernemers nauwelijks op criminaliteit toetsen* (ingezonden 27 augustus 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Pouw-Verweij** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport), mede namens de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 24 september 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2025–2026, nr. 10.

Antwoord 3

Ja, ik herken het beeld dat gemeenten tot op heden beperkt gebruik maken van de mogelijkheden die de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) biedt om zorgaanbieders te toetsen. Een eenduidige verklaring is niet voorhanden. De toepassing van de Wet Bibob is een autonome bevoegdheid van iedere gemeente. Het Landelijk Bureau Bibob en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) geven voorlichting aan de gemeenten om de bekendheid en het gebruik van de Wet Bibob te bevorderen.

Daarnaast verwacht ik dat de subsidie van het Ministerie van VWS aan de VNG voor de proeftuinen Aanpak zorgfraude in de regio's Twente en Hart van Brabant bijdraagt aan een toenemend gebruik van de Wet Bibob. Zo heeft Twente in de proeftuinen een beproefde werkwijze over de inzet van het Bibob-onderzoek ontwikkeld. Hierbij gaat de aandacht bij screening uit naar mogelijke malafide zorgaanbieders. In Twente is hierdoor de inzet van de Wet Bibob gericht en goed ingeregeld in samenwerking met de partijen in de strafrechtketen. Twente heeft deze werkwijze in 2024 ingezet bij de inkoop Wmo en Jeugdhulp, waarop meer dan 500 zorgaanbieders hebben ingeschreven. Bij verscheidene Bibob-onderzoeken is het Landelijk Bureau Bibob geraadpleegd. De VNG deelt de resultaten van de proeftuinen met alle gemeenten.

Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob)

DOEL EN MIDDEL

Voorkomen dat de overheid onbedoeld en ongewild criminele activiteiten faciliteert door:

- het gunnen van overheidsopdrachten (aanbestedingen, art. 5);
- het aangaan van vastgoedtransacties (art. 5a);
- het verstrekken van subsidies (art. 6);
- het verlenen van vergunningen (art. 7).

TOEPASSING WET BIBOB BIJ AANBESTEDINGSPROCEDURE

1. Reguliere aanbestedingsprocedures
2. Open house-procedures (toelatingsprocedures)

Toepassingsbereik in het sociaal domein

- Amendement van CDA Kamerlid Palland (TK 2021-2022, Kamerstuk 35764, nr. 8, p. 2):

“Met dit amendement, dat ziet op SAS-diensten op grond van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 waarvoor een (semi)open house-procedure of toelatingsprocedure wordt gekozen, willen wij ook deze vormen van zorginkoop door overheden onder de Wet Bibob brengen, omdat juist ook hier relevant is te onderzoeken of de personen bij wie deze overheden zorg inkopen betrouwbaar en integer zijn.”

Definitie Overheidsopdracht

Artikel 1 lid 4 Wet Bibob:

- a. *Een speciale-sectoropdracht als bedoeld in artikel 1.1. van de Aanbestedingswet 2012;*
- b. *Een overeenkomst waarmee een rechtspersoon met een overheidstaak zorg als bedoeld in artikel 2.11 van de Jeugdwet of artikel 2.1.1. van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 inkoopt bij een ondernemer in het kader van een systeem waarbij voornoemde rechtspersoon overeenkomsten sluit met iedere ondernemer die zich ertoe verbindt om diensten of goederen te leveren tegen vooraf vastgestelde voorwaarden zonder dat het aantal belangstellende ondernemers aan de hand van een gunningscriterium wordt beperkt, met dien verstande dat voor «gegadigde» wordt gelezen «ondernemer».*

Op basis van art. 1.1 van de Aanbestedingswet 2012 wordt onder “overheidsopdracht” verstaan:

“een overheidsopdracht voor werken, een overheidsopdracht voor leveringen, een overheidsopdracht voor diensten of een raamovereenkomst.”

Kortom, de Wet Bibob strekt zich uit tot alle overheidsopdrachten en is ook van toepassing op (semi) open-house-constructies, waaronder inkoop van Zorg.

AANBESTEDINGSRECHT

De Wet Bibob kan effectief worden toegepast bij een aanbestedingsprocedure (inkoop van zorg). De optimale toepassing kan plaatsvinden door de Wet Bibob tweeledig benutten, namelijk:

(A) zowel in de aanbestedingsfase (selectiefase);

(B) als in de contractuele fase (uitvoeringsfase).

Op voet van art. 5 lid 1 Wet Bibob kan een gegadigde voor een overheidsopdracht:

- van de gunning van die opdracht worden uitgesloten; en
- van het sluiten van de met een gunningsbeslissing beoogde overeenkomst worden uitgesloten.

VOORBEELD UIT EEN BESTEK GOED OF FOUT?

2. Op deze inkoop en eventueel voortvloeiende overeenkomst is het Nederlandse Recht van toepassing.
3. Op deze inkoop en eventueel voortvloeiende overeenkomst wordt de Wet Bibob toegepast. Zo is een integriteitclausule opgenomen in de (concept)overeenkomst. Daarmee kan geborgd worden dat Opdrachtnemer zich gedurende de overeenkomst integer blijft gedragen, bij gebreke waarvan de overeenkomst kan worden ontbonden. Een dergelijke clausule heeft ook betrekking op onderaannemers. Een Bibob-integriteitsclausule in een overeenkomst kan en mag worden opgenomen, is inmiddels in de rechtspraak bevestigd. Indien een reeds gesloten overeenkomst later op basis van een Bibob-integriteitsclausule wordt ontbonden, staat het Inwoners vrij om voor een ander gecontracteerd zorgaanbieder te kiezen.

TRANSPARANTIE- EN GELIJKHEIDSBEGINSEL

Rechtbank Midden-Nederland 30 mei 2024 (ECLI:NL:RBMNE:2024:3391)

“3.24. Het gelijkheidsbeginsel beoogt de ontwikkeling van een gezonde mededinging tussen de deelnemende ondernemingen te bevorderen en vereist dat alle inschrijvers dezelfde kansen krijgen. Het betekent dus dat voor de inschrijvers dezelfde voorwaarden moeten gelden.

Het doel van het transparantiebeginsel is het waarborgen dat elke vorm van favoritisme en willekeur door de aanbestedende dienst wordt uitgebannen. Het impliceert dat alle voorwaarden, modaliteiten en aanbestedingsstukken van de procedure op duidelijke en ondubbelzinnige wijze zijn geformuleerd en normaal oplettende inschrijvers de juiste draagwijdte kunnen begrijpen en zij die op dezelfde wijze manier interpreteren (vgl. HvJEU 29 april 2004, C-496/99 P, ECLI:EU:C:2004:236 (Succhi di Frutta)).”

TOEPASSING

Hoe pas je de Wet Bibob toe?

- (1) Toepassing van de Wet Bibob helder beschrijven in aanbestedingsdocumentatie (het bestek);
- (2) Eerst eigen onderzoek (art. 7a, 7b en 7c);
- (2) Daarna eventueel het Landelijk Bureau Bibob om advies vragen (art. 5 jo. art. 9);
- (3) Integriteitsclausule (bij overeenkomst)

EIGEN ONDERZOEK I

Op grond van de artikelen 7a, 7b en 7c Wet Bibob kan de gemeente zelf onderzoek verrichten. Dit is voor een betrokkene niet vrijblijvend, aangezien hij verplicht is daaraan mee te werken.

Bibob-vragenformulier

Zo is in art. 7a lid 2 Wet Bibob imperatief bepaald dat de betrokkene in dat geval de rechtspersoon met overheidstaak (lees: gemeente) de in art. 7a lid 2 Wet Bibob genoemde gegevens en bescheiden verschaft.

Daartoe kan de gemeente gebruik maken van het Bibob-vragenformulier (art. 7a lid 5)

EIGEN ONDERZOEK II

Betrokken derden

Een inschrijver dient het Bibob-vragenformulier in te vullen en daarbij niet alleen aanvullende gegevens en bescheiden te verschaffen over zichzelf, zoals bedoeld in art. 7a lid 2 Wet Bibob, maar ook van de in art. 7a lid 2 onder g Wet Bibob genoemde derden, namelijk:

1. de leidinggevende;
2. de zeggenschaphebbende;
3. de vermogensverschaffer; en
4. de onderaannemer van betrokkene.

De gemeente kan als aanbestedende dienst in de aanbestedingsstukken opnemen dat een inschrijver in zijn inschrijving moet aangeven welke gedeelte van de overheidsopdracht hij voornemens is om aan derden in onderneming te geven én welke onderaannemers hij voorstelt. Dat volgt uit art. 2.79 Aanbestedingswet 2012 juncto art. 5 lid 2 onder c Wet Bibob

EIGEN ONDERZOEK III

Gegevens en bescheiden

De betrokkene verschaft de rechtspersoon met overheidstaak (lees: gemeente) de in art. 7a lid 2 Wet Bibob genoemde gegevens en bescheiden, die omvatten in ieder geval:

- a. de naam, het adres en de woonplaats of plaats van vestiging van de betrokkene;
- b. de naam, het adres en de woonplaats van de persoon door wie de betrokkene zich laat vertegenwoordigen;
- c. het burgerservicenummer, bedoeld in artikel 1, onder b, van de Wet algemene bepalingen burgerservicenummer, van de persoon, bedoeld in de onderdelen a en b;
- d. het nummer van inschrijving bij de Kamer van Koophandel;
- e. de rechtsvorm van de betrokkene;
- f. de handelsnaam of handelsnamen waarvan de betrokkene gebruikmaakt of heeft gemaakt;
- g. de naam, het adres en de woonplaats van, voor zover van toepassing:
 - 1°.de leidinggevende van betrokkene;
 - 2°.de zeggenschaphebbende over betrokkene;
 - 3°.de vermogensverschaffer van betrokkene;
 - 4°.de onderaannemer van betrokkene;
- h. de wijze van financiering.

EIGEN ONDERZOEK IV

Open bronnen (art. 7b)

De gemeente kan open bronnen raadplegen, bijvoorbeeld:

- Autoriteit Financiële Markt (<https://www.afm.nl/nl-nl/sector/actueel?filter=maatregel>);
- Autoriteit Consument & Markt (ACM) (www.acm.nl/nl/nieuws/zoeken-publicaties);
- Autoriteit Persoonsgegevens (AP) (<https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/publicaties/boetes-en-sancties>);
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) (<https://www.igj.nl/zorgsectoren/jeugd/publicaties>);
- Kansspelautoriteit (Ksa) (<https://kansspelautoriteit.nl/aanpak-misstanden/sanctiebesluiten/>);
- Nederlandse Arbeidsinspectie (<https://asbestovertredingen.nlarbeidsinspectie.nl/> en <https://resultaten.nlarbeidsinspectie.nl/>);
- Nederlandse Zorgautoriteit (NZA) (<https://puc.overheid.nl/nza/zoeken/resultaat/s/relevantie/gdlv/1/p/1/>);
- Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) (<https://bagviewer.kadaster.nl>);
- Kamer van Koophandel (rechtsvorm, bedrijfsprofiel en concernrelaties www.kvk.nl);
- Insolventieregister (<https://insolventies.rechtspraak.nl>);
- Kadaster (www.kadaster.nl); en
- Uitspraken (www.rechtspraak.nl).

EIGEN ONDERZOEK V

Gesloten bronnen

De gemeente kan ook gesloten bronnen raadplegen en heeft in dat verband de mogelijkheid om de volgende gegevens over betrokkene op te vragen:

- Politiegegevens (art. 4.3 lid 1, onder I, Besluit politiegegevens);
- Strafvorderlijke gegevens (art. 39f lid 1 sub d en g Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens); en
- Justitiële gegevens (art. 15 lid 1 sub b Besluit justitiële jo. art. 1 lid 1 Wet Bibob).
- Naast betrokkene tevens justitiële gegevens over (art. 15 lid 2 Bjs):
 - a. degene die (in)direct leiding geeft of heeft gegeven aan betrokkene;
 - b. degene die (in) direct zeggenschap heeft of heeft gehad over betrokkene;
 - c. degene die (in)direct vermogen verschaft of heeft verschaft aan betrokkene;
 - d. degene die als leidinggevende, beheerder, bedrijfsleider of vervoersmanager is of zal worden vermeld op beschikking;
 - e. degene die redelijkerwijs met betrokkene gelijk kan worden gesteld op grond van zijn feitelijke invloed.

AFSTEMMING MET POLITIE EN BELASTINGDIENST IS DAT NODIG?

MANDAAT EN GEHEIMHOUDING

Wie gaat het Bibob-onderzoek uitvoeren?

Wordt het Bibob-onderzoek uitgevoerd alleen voor de eigen gemeente of ook andere gemeenten?

Zijn er mandaten geregeld?

Geheimhouding geborgd?

Een ieder die krachtens de Wet Bibob de beschikking krijgt over gegevens met betrekking tot een derde, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voorzover een bij de wet gegeven voorschrift mededelingen toelaat (art. 28 lid 1 Wet Bibob).

Overtreding van deze geheimhoudingsplicht levert een strafbaar feit op als bedoeld in art. 272 van het Wetboek van Strafrecht.

BIBOB-ADVIES

Op grond van art. 5 lid 2 Wet Bibob kan de gemeente het LBB in 3 gevallen om een advies vragen:

- a) voordat een beslissing wordt genomen inzake de gunning van een overheidsopdracht of het sluiten van de met een gunningsbeslissing beoogde overeenkomst;
- b) in het geval die rechtspersoon bij overeenkomst heeft bedongen dat de overeenkomst ontbonden wordt, indien zich een van de situaties, bedoeld in artikel 9, tweede lid, voordoet, alvorens zich op die ontbindende voorwaarde te beroepen;
- c) ten aanzien van een onderaannemer, uitsluitend met het oog op diens acceptatie als zodanig, indien de rechtspersoon met een overheidstaak in het bestek als voorwaarde heeft gesteld dat onderaannemers niet zonder toestemming van die rechtspersoon worden gecontracteerd en in het kader van die voorwaarde zich het recht heeft voorbehouden aan het Bureau een advies te vragen.

UITSLUITINGSGRONDEN

De Aanbestedingswet 2012 bevat strikte kaders waarbinnen het verloop van een aanbestedingsprocedure moet plaatsvinden. Zo kent de Aanbestedingswet 2012:

- Dwingende uitsluitingsgronden (ex art. 2.86);
- Facultatieve uitsluitingsgronden (ex art. 2.87).

DWINGENDE UITSLUITINGSGRONDEN

Blijkens art. 2.86 lid 2 gaat het daarbij (kort gezegd) om de volgende zes limitatieve gronden:

- a. deelneming aan een criminele organisatie;
- b. omkoping;
- c. fraude;
- d. witwassen;
- e. terroristische misdrijven of strafbare feiten in verband met terroristische activiteiten; en
- f. kinderarbeid of andere vormen van mensenhandel.

Geldt ook voor een persoon die lid is van het bestuurs-, leidinggevend of toezichthoudend orgaan of die daarin vertegenwoordigings-, beslissings- of controlebevoegdheid heeft (art. 2.86 lid 3).

Vereisten:

- Uitsluitend onherroepelijke rechtelijke uitspraken;
- Terugkijktermijn 5 jaar (veroordeling in de vijf jaren voorafgaand aan het tijdstip van het indienen van het verzoek tot deelneming of inschrijving (art. 2.86 lid 7 Aanbestedingswet 2012)).

FACULATIEVE UITSLUITINGSGRONDEN

Art. 2.87 lid 1 Aanbestedingswet 2012 bevat de facultatieve uitsluitingsgronden. Dit betekent dat een aanbestedende dienst een inschrijver of gegadigde kan uitsluitend op daarin genoemde gronden. Het gaat daarbij (kort samengevat) onder andere om de volgende gronden:

- Faillissement, surséance van betaling, werkzaamheden gestaakt of een vergelijkbare toestand.
- Ernstige fout in de uitoefening van zijn beroep, waardoor zijn integriteit in twijfel kan worden getrokken, hetgeen door de aanbestedende dienst aannemelijk moet worden gemaakt.
- Belastingen en sociale zekerheidspremies niet voldaan.
- Valse verklaring, door nalatigheid misleidende info verstrekken die belangrijke invloed kan hebben op uitsluitings-, selecte-, of gunningsbeslissing

Indachtig het doel van de Wet Bibob is vooral de facultatieve uitsluitingsgrond “*ernstige fout*” van belang. Indien de aanbestedende dienst immers aannemelijk kan maken dat de inschrijver of gegadigde in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, waardoor aan diens integriteit kan worden getwijfeld, kan een inschrijver worden uitgesloten.

ERNSTIGE BEROEPSFOUT I

Memorie van Toelichting (TK 2009-2010, 32440, nr. 3, p. 80):

“In het algemeen kunnen als ernstige beroepsfout worden aangemerkt overtredingen van voorschriften betreffende de gezondheid, arbeidsomstandigheden, milieudelicten en overtredingen van de Rijtijdenwet. Ook overtredingen van de Mededingingswet en het hebben begaan van een onrechtmatige daad in het kader van de uitvoering van een opdracht waaruit ernstige schade is voortgevloeid, kunnen als ernstige beroepsfout [worden] aangemerkt. Aangenomen mag worden dat hiermee de meest in aanmerking komende gedragingen voor de toepassing van het criterium ernstige beroepsfout zijn opgenoemd. Wat betreft de gedragsverklaring aanbesteden geldt dat met het oog op een aanvraag daarvoor mededingingsovertredingen worden meegenomen. Bij andere gedragingen zal de aanbestedende dienst aannemelijk moeten maken dat de ernstige beroepsfout zich voordoet. Daar zijn geen bewijsstukken voor aan te wijzen.”

BEGRIP ERNSTIGE BEROEPSFOUT

Het begrip “ernstige fout bij de beroepsuitoefening” is verder uitgewerkt in de rechtspraak, waaronder het arrest HvJ EU 13 december 2012, C-465/11, ECLI:EU:C:2012:801 (Forposta):

“elk onrechtmatig gedrag dat invloed heeft op de professionele geloofwaardigheid van de betrokken marktdeelnemer”

Voor de vaststelling dat sprake is van een ernstige fout bij de beroepsuitoefening in de zin van die bepaling (art. 45 van de Richtlijn) is géén in kracht van gewijsde gegaan vonnis vereist.

Het begrip “ernstige fout” ziet gewoonlijk op gedrag van de betrokken marktdeelnemer dat wijst op kwaad opzet of nalatigheid van een zekere ernst van deze marktdeelnemer.

RECHTSPRAAK II

Terugkijktermijn is 3 jaar (art. 2.87 lid 2 sub b Aanbestedingswet)

Rechtbank Den Haag 18 augustus 2021 (ECLI:NL:RBDHA:2021:8951):

- 5.3. BAB-VIOS heeft daarnaast betoogd dat vanwege de aan [C] opgelegde strafbeschikking op [A] de facultatieve uitsluitingsgrond 'ernstige beroepsfout' ex artikel 2.87, lid 1 sub c, Aw 2012 van toepassing is. Ook dit betoog faalt. Op grond van artikel 2.87, lid 2 sub b, worden door de aanbestedende dienst bij de toepassing van deze uitsluitingsgrond uitsluitend ernstige fouten betrokken die zich in de drie jaar voorafgaand aan de inschrijving hebben voorgedaan. Uit de strafbeschikking, die als zodanig een grond voor toepassing van de facultatieve uitsluitingsgrond kan vormen, volgt dat de verweten gedragingen van [C] hebben plaatsgevonden in de periode vanaf 15 november 2016 tot en met 31 december 2016. Gelet hierop, was op het moment van indiening van de inschrijving (20 mei 2021) de wettelijke terugkijktermijn van drie jaar reeds verstreken. Dat de strafbeschikking gedurende deze terugkijktermijn aan [C] is opgelegd, kan niet tot een ander oordeel leiden, nu er vanuit moet worden gegaan dat het een bewuste keuze van de wetgever is geweest om, binnen de hem in dat verband door de Europese wetgever toegekende ruimte, aan te knopen bij het moment waarop de ernstige beroepsfout is begaan en niet bij het moment waarop die fout is geconstateerd en gesanctioneerd. In het kader van dit kort geding kan die implementatiekeuze niet ongedaan worden gemaakt. Het beroep op het Vossloh-arrest kan BAB-VIOS niet baten, aangezien dit arrest betrekking heeft op de toepassing van de facultatieve uitsluitingsgrond 'vervalsing van de mededinging', zoals geregeld in artikel 2.87, lid 1 sub d AW 2012. Uit dit arrest en voormelde wettelijke bepaling volgt dat de terugkijktermijn bij deze facultatieve uitsluitingsgrond wel wordt berekend vanaf de datum van de beschikking. Dat deze facultatieve uitsluitingsgrond op [A] van toepassing is echter gesteld noch gebleken.

RECHTSPRAAK III

Anonieme meldingen volstaan niet

De vaststelling van een “ernstige fout” vergt een concrete en individuele beoordeling van het gedrag van de betrokken marktdeelnemer. Slechts vermoedens (anonieme meldingen) zijn onvoldoende.

Zie Rechtbank Amsterdam 17 februari 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:3321.

4.7. Naar het oordeel van de voorzieningenrechter is aan geen van deze vereisten (het aannemelijk maken, en de ernstige fout in de beroepsuitoefening en het in de gelegenheid stellen te bewijzen dat de inschrijver voldoende maatregelen heeft genomen) voldaan. De Gemeente heeft aan de uitsluitingsbeslissing ten grondslag gelegd dat zij in het eerste kwartaal van 2021, in het kader van de aanbesteding HSJH, na zorgvuldige afweging heeft besloten [eiseres] nog een kans te geven, dat zij begin november 2021 opnieuw een anonieme melding vanuit het IKZ heeft ontvangen, en dat zij gelet op de eerdere twijfels en de opname in ‘het pointer register’ geen samenwerkingsrelatie wil aangaan met [eiseres]. Volgens de Gemeente geeft de laatste melding vanuit het IKZ signalen van een fraudulente bedrijfsstructuur, het vermoeden van onjuiste besteding van zorggelden, onjuiste behandeling van personeel en onvolledige levering van zorg. Met de Gemeente is de voorzieningenrechter van oordeel dat als deze vermoedens juist zijn, sprake is van een ernstige beroepsfout in de zin van artikel 2.87 lid 1 sub c Aw. Met de stukken waarop de Gemeente haar beslissing baseert is echter geenszins een ernstige beroepsfout *aannemelijk* gemaakt. Het ‘pointer register’ betreft een lijst van een televisieprogramma uit 2017 van zorgverleners die meer dan 10% winst hadden gemaakt. Behalve dat dit buiten de termijn van drie jaar van artikel 2.87 lid 2 sub b Aw valt, was er bij [eiseres] sprake van (slechts) 0,4% aan winst boven de grens van 10%. De Gemeente heeft KPMG een onderzoek laten uitvoeren, maar KPMG is niet verder gekomen dan een concept-rapport zonder duidelijke conclusie. Aan de melding die aanleiding was voor het onderzoek naar KPMG is dan ook geen gevolg gegeven. Wat dan overblijft aan ‘bewijsmateriaal’ zijn een drietal anonieme meldingen, waarvan de inhoud niet eerder dan in deze procedure – 24 uur voor de zitting – aan [eiseres] bekend is gemaakt, en een proces-verbaal van de Inspectie waarvan de inhoud noch bij [eiseres], noch bij de voorzieningenrechter bekend is. Ter zitting is duidelijk geworden dat iedereen – anoniem – een IKZ-melding kan doen en dat deze meldingen ongefilterd en zonder nader onderzoek worden doorgezeten naar – in dit geval – de Gemeente. Een IKZ-melding moet derhalve met de nodige zorgvuldigheid worden bekeken. De ‘signalen’ zijn ook volgens de website van het IKZ niet meer dan vermoedens, en vormen nog geen bewijs dat sprake is van fraude, en dus een ernstige fout, mede gelet op de uitwerking van het begrip ‘ernstige fout’ in de jurisprudentie en in de BIO. Daaruit volgt dat sprake moet zijn van “doelbewust misleidend” of opzettelijk onrechtmatig gedrag van de inschrijvende partij.

RECHTSPRAAK IV

Ernstige fouten ex art. 2.87 lid 1 Aanbestedingswet, die aanleiding geven tot integriteitstwijfels, kunnen bevestigd en versterkt worden door een Bibob-advies.

Zie Rechtbank Gelderland 8 februari 2017, ECLI:NL:RBGEL:2017:1162.

35 De Provincie heeft bij haar afweging ook het aantal en de zwaarte van de ernstige beroepsfouten van [eiseres] betrokken. Zoals uit het voorgaande blijkt, is sprake van een reeks ernstige beroepsfouten van [eiseres] alsmede van haar bestuurders. De hierboven genoemde overtredingen uit het Bibob-advies - mede gezien in samenhang met de overige constatering uit dit advies, waaronder diverse overtredingen en strafbare feiten gepleegd door bestuurders van [eiseres] waaronder (herhaaldelijke) overtredingen en vermoedens van valsheid in geschrifte - bracht een patroon van op z'n minst non-coöperatief (en soms vijandig) gedrag van [eiseres] aan het licht, en een aantal gedragingen die de provincie als niet-integer aanmerkt (de strafbare feiten).

37 Dit alles tezamen bezien doet afbreuk aan de professionele geloofwaardigheid van [eiseres] . Daarbij is de Provincie overigens in negatieve zin opgevallen dat [eiseres] de verschillende overtredingen met betrekking tot de milieu- en ARBO-regelgeving simpelweg afdoet als "incidenten". Daarvan is geen sprake. De overtredingen zijn constant aan de orde. Dit wordt te meer onderstreept door het feit dat het Landelijk Bureau Bibob heeft aangegeven dat een ernstig gevaar bestaat dat [eiseres] bij de uitvoering van de opdracht strafbare feiten zal plegen.

RECHTSPRAAK V

Een Bibob-advies met een ernstig gevaar kan een uitsluiting rechtvaardigen.
Bij duidelijke integriteitsrisico's volstaat een eigen onderzoek om een inschrijver uit te sluiten

Zie Rechtbank Amsterdam 27 september 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:7132

4 De beoordeling

4.1. Aan de orde is de vraag of de Gemeente op goede gronden heeft kunnen beslissen om tot uitsluiting van Infra Dam over te gaan. Voorop wordt gesteld dat het de Gemeente vrij staat een partij uit te sluiten op grond van (eigen) onderzoek en objectief te bepalen integriteitsrisico's. Daarbij dient zij uiteraard de beginselen van gelijke behandeling, transparantie en proportionaliteit te respecteren. Deze beslissing van de aanbestedende dienst kan vervolgens slechts marginaal worden getoetst.

4.5. Dat de Gemeente geen zaken wil doen met een partij die een voormalig ambtenaar inhuurt die strafontslag heeft gekregen en thans strafrechtelijk wordt vervolgd voor ambtelijke corruptie, is evident. Het is voor de Gemeente als overheidslichaam van groot belang dat de ondernemingen met wie zij samenwerkt integer en betrouwbaar zijn. De gegunde opdrachten worden immers betaald uit publieke middelen, en iedere schijn van belangenverstremgeling moet dan ook worden voorkomen.

ECLI:NL:RBROT:2022:4734[Uitspraak delen](#)

Instantie	Rechtbank Rotterdam
Datum uitspraak	04-05-2022
Datum publicatie	15-06-2022
Zaaknummer	C/10/573234 / HA ZA 19-396
Rechtsgebieden	Civiel recht
Bijzondere kenmerken	Eerste aanleg - meervoudig
Inhoudsindicatie	Bestuurdersaansprakelijkheid artikel 6:162 BW. Met het in de gegeven omstandigheden toepassen van – in feite – een sterfhuisconstructie heeft de bestuurder gepoogd zichzelf ten nadele van de provincie te bevoordelen. De bestuurder heeft hiermee zodanig onzorgvuldig gehandeld, dat hem hiervan persoonlijk een ernstig verwijt kan worden gemaakt.

6. De beslissing

De rechtbank

in conventie

- 6.1. veroordeelt [naam gedaagde] om aan de provincie te betalen een bedrag van € 3.566.183,03, vermeerderd met de wettelijke rente als bedoeld in artikel 6:119 BW, zoals omschreven in rechtsoverwegingen 5.40.1 tot en met 5.40.4,
- 6.2. veroordeelt [naam gedaagde] in de proceskosten, aan de zijde van de provincie tot op heden begroot op € 16.110,40,

RECHTSPRAAK VI

Geen verplichting vermelding civielrechtelijke veroordeling

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 18 juli 2023 (ECLI:NL:GHARL:2023:6140/1641)

“4.11 (...) Het gaat naar het voorlopig oordeel van het hof in het kader van het transparantiebeginsel te ver om van Willemsen-de Koning te vergen dat zij in het licht van de Instructie op het Bibob-formulier dat de vragen 4J en 5D ook (deels) kunnen worden gesteld in de eigen verklaring en dan uit de vragenlijst dienen te worden verwijderd, heeft moeten begrijpen dat zij vanwege dat verschil de vragen 4J en 5D in dit geval toch inhoudelijk moest beantwoorden. Zij had immers via het UEA vragen naar strafrechtelijke veroordelingen en daarmee de vagen 4J en 5D deels al beantwoord.

(...)

4.13. Dat zou wellicht anders kunnen zijn, zoals Brookhuis heeft betoogd, in het kader van de facultatieve uitsluitingsgrond “ernstige beroepsfout” van artikel 2.87 lid 1 sub c Aw 2012, maar voor het hanteren van deze facultatieve uitsluitingsgrond hebben de Gemeenten uitdrukkelijk niet gekozen, zodat het hof aan een nadere beoordeling van die stelling bij gebrek aan relevantie voor zijn beslissing niet toekomt.”

RECHTSPRAAK VII

Integriteitsclausule

(gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 6 juni 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:4751)

- 3.10 BiOns heeft deze verklaring ingediend en daarbij onder A "ja" aangekruist. Nog daargelaten dat deze verklaring, die qua format is voorgeschreven door de Gemeenten, geen ruimte laat voor een andere invulling dan "ja" of "nee", is de indiening van deze conformiteitsverklaring door BiOns (en andere inschrijvers) naar het voorlopig oordeel van het hof niet het afleggen van een (in ernstige mate) valse verklaring in de zin van de aanbestedingsstukken. Daarvoor geldt het volgende. Anders dan de Gemeenten betogen, gaat een inschrijver weliswaar *onvoorwaardelijk akkoord* met de bijlagen, waaronder de Raamovereenkomst (Bijlage A4) door "ja" aan te vinken, maar dat betekent niet dat de inschrijver daarmee de Raamovereenkomst ook al is aangegaan. De inschrijver stemt door het onvoorwaardelijk akkoord met de bijlagen, waaronder de Raamovereenkomst, in met de eis van de Gemeenten als aanbestedende diensten dat als zij voor gunning in aanmerking komt op die basis een contractuele opdrachtrelatie met de Gemeenten aangaat. Dit is om te voorkomen dat na gunning een discussie kan ontstaan over de (inhoud en bewoordingen van de) te sluiten Raamovereenkomst en daardoor het beginsel van gelijke behandeling van (potentiële) inschrijvers wordt geschonden. In die zin is BiOns na haar onvoorwaardelijk akkoord met (onder meer) de Raamovereenkomst gebonden aan de inhoud daarvan wat betekent dat die Raamovereenkomst de contractuele verhouding tussen haar en de Gemeenten na gunning en tijdens de opdrachtperiode bepaalt. Dat is echter niet gelijk te stellen met ondertekening en het aangaan van de Raamovereenkomst zelf en daarmee het "verklaren" dat BiOns (en haar directie/bestuur) niet betrokken zijn geweest bij enig strafbare feiten noch een (strafrechtelijke, bestuursrechtelijke of fiscaalrechtelijke) overtreding hebben begaan, zoals in artikel 10 lid 1 sub a van de Raamovereenkomst is opgenomen. Voor zover de Raamovereenkomst al als een *verklaring* in de zin van het Bestek kan worden geduid, wordt die verklaring naar het voorlopig oordeel van het hof pas afgelegd met de ondertekening van de Raamovereenkomst na gunning. Zover is het hier niet gekomen, nu de inschrijving van BiOns door de Gemeenten is uitgesloten.

PGB EN MAATWERKOVEREENKOMSTEN

In opdracht van de Veiligheidsregio Twente en als onderdeel van de proeftuin is een onderzoek verricht naar de juridische mogelijkheden om integriteit, kwaliteit en rechtmatigheid te borgen bij de toekenning van het persoonsgebonden budget (PGB) en ten aanzien van individuele maatwerkovereenkomsten. Uitkomsten zijn positief.

- Zo zijn er reële aanknopingspunten om de Wet Bibob toe te passen bij PGB en maatwerkovereenkomsten.
- In de gemeentelijke verordeningen kunnen regels worden gesteld ter bestrijding van ten onrechte ontvangen maatwerkvoorzieningen, pgb, alsmede om misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet tegen te gaan.
- Handhaving (bestuurlijke herstelsancties als last onder dwangsom)

VRAGEN?

Meerdaagse Training Bibob-expert

Data: 7, 14, 21, 28 oktober 2026 en 4 november 2026

Programma

Het programma ziet er (kort samengevat) als volgt uit:

- Dag 1 - Alle juridische aspecten van de Wet Bibob
- Dag 2 - Financieel (fraude)onderzoek
- Dag 3 - Gesprekstechnieken en waarheidsvindingcommunicatie
- Dag 4 - Wet Bibob, aanbestedingsprocedures en aanpak zorgfraude
- Dag 5 - Praktijkcasus van A t/m Z, inclusief opstellen van beleid, interne procedures, besluitvorming en processtukken t.b.v. gerechtelijke procedures

Website

Voor meer informatie zie de website van "Academie voor Overheidsrecht" www.academieoverheidsrecht.nl

MI **MI Stadsadvocaat Overheidsrecht**
Twentepoort West 10
7609 RD ALMELO

Mr. M. (Mousa) Ichoh
+31 (0)6 39 11 21 53
ichoh@stadsadvocaat.nl

- www.stadsadvocaat.nl
- www.academieoverheidsrecht.nl

